uanset om omfanget af den enkeltes eksport måtte være ringe.

5. Forordning nr. 2176/84 indeholder ikke bestemmelser, hvorefter Fællesskabets institutioner er forpligtet til at acceptere tilsagn vedrørende priser, som erhvervsdrivende, der er genstand for en antidumpingundersøgelse, har givet. Tværtimod fremgår det af forordningens artikel 10, at fællesskabsinstitutionerne skal anlægge et skøn med hensyn til, om tilsagnene bør accepteres.

Institutionerne overskrider ikke grænserne for det skøn, de råder over, ved efter undersøgelsen af et tilsagnstilbud at afslå dette med den begrundelse, at den foreslåede prisforhøjelse er klart lavere end den forhøjelse, der er nødvendig for at ophæve skaden, at forhøjelsen skal ske over et for langt tidsrum og under en betingelse, som institutionerne ikke kan kontrollere.

RETSMØDERAPPORT
i de forenede sager 294/86 og 77/87 *

I — Sagsfremstilling

1. Kommissionen bekendtgjorde den 11. december 1985 ved en meddelelse i *EFT* (C 319, s. 3), at der var indledt en antidumpingprocedure vedrørende importen af visse frysere med oprindelse i Den Tyske Demokratiske Republik, Sovjetunionen og Jugoslavien og indledte herefter sin undersøgelse.

2. Kommissionen udstedte den 9. september 1986 forordning nr. 2800/86 om indførelse af en midlertidig antidumpingtold på 33% på fryseskabe (Nimexe nr. 84.15-41 og 84.15-46) med oprindelse i Sovjetunionen.

Ifølge nævnte forordnings artikel 2 godtog Kommissionen de tilsagn, der var afgivet af eksportørerne i Den Tyske Demokratiske Republik og Jugoslavien og afsluttede proceduren for så vidt angik frysebokse.

3. Rådet udstedte den 22. december 1986 forordning nr. 29/87 om indførelse af en endelig antidumpingtold på 33% på importen af visse fryseskabe (Nimexe nr. 85.15-41 og 84.15-46) med oprindelse i Sovjetunionen; i forordningen er det bestemt, at de beløb, for hvilke der i henhold til Kommissionens forordning EØF nr. 2800/86 er stillet sikkerhed i form af midlertidig antidumpingtold, opkræves endeligt.

4. Sagsøgeren Technointorg har gjort gældende, at antidumpingtolden kun opkræves

* Processprog: Engelsk.

for import af frysere med oprindelse i Sovjetunionen og dermed kun af de af sagsøgeren eksporterede frysere, idet sagsøgeren Technointorg er den eneste sovjetiske eksportør, hvorfor sagsøgeren må anses for umiddelbart og individuelt berørt af de anfægtede forordninger.

5. Rådet har alene anført, at den kronologiske oversigt, der er vedlagt Rådets svarskrift, giver en mere fuldstændig redegørelse for sagens faktiske omstændigheder.

II — Skriftveksling og parternes påstande

1. Stævningerne i de to sager blev registreret på Domstolens Justitskontor den 26. november 1986 og den 18. marts 1987.

2. Domstolen har ved kendelse af 8. maj 1987 tilladt Kommissionen at intervenere i sag 77/87 til støtte for Rådets påstande.

3. Sagsøgeren har ved telex indgået til Domstolens Justitskontor den 6. april 1987 anmodet om forening af sag 294/86 og sag 77/87. Domstolen har ved kendelse af 8. juli 1987 besluttet at forene de to sager.

4. Skriftvekslingen er forløbet forskriftsmæssigt. Domstolen har på grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

5. *Sagsøgeren* har i sag 294/86 nedlagt følgende påstande:

— Kommissionens forordning nr. 2800/86 af 9. september 1986 erklæres ugyldig, for så vidt den finder anvendelse på sagsøgeren, specielt i artikel 1;

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Sagsøgeren har i sag 77/87 nedlagt følgende påstande:

— Rådets forordning nr. 29/87 af 22. december 1986 annulleres, for så vidt den finder anvendelse på sagsøgeren;

— Rådet for De Europæiske Fællesskaber tilpligtes at betale sagens omkostninger.

6. Sagsøgte i sag 294/86, *Kommissionen*, har nedlagt følgende påstande:

— frifindelse;

— sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger, herunder omkostningerne i forbindelse med behandlingen af begæringen om foreløbige forholdsregler.

7. Sagsøgte i sag 77/87, *Rådet*, har nedlagt følgende påstande:

— frifindelse;

— sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger, herunder omkostningerne i forbindelse med behandlingen af begæringen om foreløbige forholdsregler.

8. Intervenienten i sag 77/87, *Kommissionen*, har nedlagt følgende påstande:

— frifindelse for Technointorgs påstande;

— sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

III — Parternes anbringender og argumenter

1. Sagsøgeren har anfægtet Kommissionens forordning nr. 2800/86 og Rådets forordning nr. 29/87 (herefter benævnt »de anfægtede forordninger«) med de samme søgsmålsgrunde.

2. Kommissionen har oplyst, at den helt kan tilslutte sig indholdet af det svarskrift og den duplik, Rådet har fremlagt i sag 77/87.

3. Kommissionen har i sit indlæg som intervenient i sag 77/87 alene omtalt to punkter: Technointorgs undladelse af at samarbejde med Kommissionen og Kommissionens afslag på at godtage Technointorgs tilsagn.

A — *Tilsidesættelse af det almindelige princip om retten til forsvar og af det væsentlige processuelle krav om kontradiktion.*

1. *Sagsøgeren* har gjort gældende, at Kommissionen og Rådet ikke har taget hensyn til den fuldmagt, der var blevet givet Astakhov, generaldirektør for EWA (East-West-Agencies SA, Bruxelles), der er Technointorgs associerede importør i Belgien, og at Astakhov derfor ikke fik adgang til at repræsentere sagsøgeren over for Kommissionen under den omhandlede antidumpingprocedure. Technointorg var som følge heraf ude af stand til at tage stilling til de klagepunkter, der var blevet fremsat.

Sagsøgeren har i den forbindelse anført følgende:

— Kommissionen modtog kopi af Astakhovs fuldmagt den 14. februar 1986;

— Kommissionen sendte det til eksportørerne bestemte spørgeskema til adressater i Sovjetunionen, der ikke havde noget med sagen at gøre. Spørgeskemaet skulle have været sendt til Astakhov, jfr. artikel 7, stk. 1, litra b), i forordning nr. 2176/84;

— sagsøgeren underrettede Kommissionen om denne fejl ved telex af 18. februar 1986 og anmodede i den forbindelse om en fristforlængelse; spørgeskemaet kom derefter pga. den fejlagtige adresse, Kommissionen benyttede, for sent frem til sagsøgeren, der ikke var i stand til at indhente de oplysninger, der var nødvendige for at udfylde spørgeskemaet; dette telex besvarede Kommissionen overhovedet ikke;

— sagsøgeren bekræftede ved telex af 27. februar 1986 til Kommissionen, at Astakhov var Technointorgs repræsentant i den omhandlede antidumpingprocedure. Kommissionens udtalelse om, at den

først fik underretning om, at Astakhov var sagsøgerens repræsentant »tre måneder efter procedurens indledning og i alt fald efter udløbet af fristen for indsendelsen af de udfyldte spørgeskemaer« er derfor ukorrekt. Nævnte frist blev faktisk forlænget, således at den først udløb den 28. februar 1986 (hvorved Technointorg fik en uge til udfyldelse af spørgeskemaet, som det modtog den 16. februar 1986);

— endelig gentog Astakhov under den undersøgelse, der blev gennemført den 1. april 1986 af Kommissionen i den belgiske importørs (EWA's) lokaler, at han var i besiddelse af en fuldmagt, som Kommissionen havde en kopi af og kunne give de oplysninger, der ønskedes vedrørende eksportøren.

Sagsøgeren har på grundlag heraf gjort gældende, at det er usandt, at Technointorg nægtede at svare på Kommissionens anmodninger om oplysninger, jfr. 4. betragtning, tredje afsnit i forordning nr. 2800/86, eller afslog at samarbejde i forbindelse med den foreløbige undersøgelse, jfr. den 2. og den 3. betragtning i Rådets forordning nr. 29/87.

Også efter udstedelsen af forordning nr. 2800/86 påstod Kommissionen fortsat, at Technointorg ikke ville samarbejde, skønt sagsøgeren gentagne gange havde tilbudt at samarbejde. Sagsøgeren har bestridt udtalelsen i 4. betragtning i Rådets forordning nr. 29/87 om, at »Kommissionen gør opmærksom på, at... eksportøren ingen oplysninger [afgav] om sin eksport til Fællesskabet« og gør gældende, at Kommissionen tværtimod ikke på noget tidspunkt anmodede om sådanne oplysninger eller oplyste, om det ville være hensigtsmæssigt at fremlægge dem, også selvom det ikke kunne ske rettidigt. Nævnte betragtning viser i alt fald klart, at Kommissionen ikke ønskede at få oplysninger, idet den da ville have været nødt til at gennemføre en supplerende undersøgelse, hvilket den ikke var indstillet på.

2. *Rådet* har anført, at Technointorgs fremstilling af de faktiske omstændigheder er ukorrekt.

For det første var, ifølge Rådet, kravene i 7, stk. 1, litra b), i forordning nr. 2176/84 opfyldt, dels fik Technointorg ved anbefalet brev tilstillet kopier af spørgeskemaet til eksportørerne og af meddelelsen om indledning af undersøgelsen på dets adresse i Moskva, og dels fik Technointorg tilstillet et telex (også dette blev sendt til Technointorgs telexadresse i Moskva, som Technointorg selv havde anvendt i de telexer, det havde tilstillet Kommissionen), hvori det blev oplyst, at det nævnte spørgeskema var blevet fremsendt.

Rådet har endelig bemærket, at kopien af fuldmagten til Astakhov først kom frem til Kommissionens tjenestegrene den 7. marts 1986, og at Kommissionen først ved Technointorgs telex af 27. februar 1986 for første gang fik kendskab til den omhandlede fuldmagt. I Astakhovs skrivelse af 14. februar 1986 var der faktisk kun tale om hans opgave som koordinator for de nederlandske og belgiske importører.

Endelig har, ifølge Rådet, Astakhov aldrig anmodet om at få udleveret et spørgeskema

for eksportører (Technointorg eller Astakhov har i øvrigt endnu ikke hidtil udfyldt et spørgeskema af denne art), mens EWA den 6. februar 1986 alene anmodede om at få tilstillet et spørgeskema for importører.

Rådet har vedrørende det manglende samarbejde fra Technointorgs side anført, at der hverken fra sagsøgeren eller fra EWA kom noget svar på de telex, Kommissionen sendte den 14. marts 1986, og hvori det blev fastslået, at der ikke havde foreligget noget samarbejde fra deres side. I øvrigt har EWA og dette selskabs repræsentanter først efter udstedelsen af forordning nr. 2800/86 meddelt Kommissionen, at de »fra nu af« var villige til at samarbejde.

Rådet har på grundlag heraf fastslået, at Kommissionen ikke har overtrådt nogen procedureforskrift.

3. *Sagsøgeren* har i replikken gentaget, at det var Kommissionen, der var skyld i, at Technointorg ikke kunne samarbejde.

4. *Rådet* har anført, at Kommissionen kun på grundlag af et rettidigt udfyldt spørgeskema kunne have indledt drøftelser med Astakhov, og at den utvivlsomt, såfremt den havde rådet over de nødvendige oplysninger og beviser for sagsøgerens vilje til at samarbejde, ville have accepteret at gennemføre en supplerende undersøgelse i rette tid.

5. Intervenienten, *Kommissionen*, har i første række gjort opmærksom på, at det er nødvendigt, at de berørte parter samarbejder under antidumpingundersøgelser. Kommissionen vil naturligvis ikke være beføjet til at gennemføre de obligatoriske undersøgelser i lokaler hos eksportører uden for Fællesskabet, en sådan beføjelse har den ikke engang for så vidt angår importører, der er etableret i Fællesskabet. Sådanne beføjelser er ufornødne i forhold til producenter i Fællesskabet, der jo har interesse i at samarbejde med Kommissionen. Denne har dernæst anført, at institutionerne ifølge artikel 7, stk. 7, litra b), i forordning nr. 2176/84 har adgang til at råde bod på et manglende samarbejde ved at udfærdige konstateringer på grundlag af de oplysninger, der er til rådighed, og at den effektive gennemførelse heraf afhænger af, om de oplysninger, der er til rådighed, er tilstrækkelige til at tjene som et gyldigt grundlag i stedet for detaljerede oplysninger.

Kommissionen har anført, at den er forpligtet til at påse, at en virksomhed, der ikke har samarbejdet, ikke stilles gunstigere, end hvis den faktisk havde samarbejdet (da Kommissionen er meget afhængig af, at de berørte parter samarbejder, er det vigtigt ikke at give det indtryk, at en virksomhed med fordel kan afslå at samarbejde), men Kommissionen har dog aldrig søgt at behandle en virksomhed ringere, blot fordi den ikke har samarbejdet.

Kommissionen har bemærket, at behovet for fuldstændige oplysninger og dermed for et uforbeholdent og fuldstændigt samarbejde særlig gør sig gældende, når der skal tages stilling til et tilbud om tilsagn, der vedrører eksportørens adfærd i fremtiden og kræver vilje til samarbejde.

Kommissionen har sædvanligvis med henblik på en korrekt vurdering af alle spørgsmål, der normalt forekommer i antidumpingundersøgelser, behov for stort set alle

de oplysninger, der anmodes om i spørgeskemaet til eksportørerne (bilag 1).

B — *Tilsidesættelse af EØF-Traktatens artikel 190 og af det generelle princip om, at afgørelser skal være tilstrækkeligt begrundede*

1. *Sagsøgeren* gør gældende, at de anfægtede forordninger skal annulleres som følge af manglende begrundelse. Sagsøgeren har i den forbindelse anført følgende:

a) Rådet har med henblik på at godtgøre den relative stigning i Technointorgs markedsandel opdelt markedet i forskellige afsnit (14. betragtning til forordning nr. 29/87). Sagsøgeren anerkender en forholdsmæssig stigning af markedsandelen i Det Forenede Kongerige og i Belgien men mener dog, at sagsøgerens samlede markedsandel ikke af den grund er steget i hele Fællesskabet, eller at der er tilføjet Fællesskabets industri under ét skade.

b) Rådet har i 17. betragtning til forordning nr. 29/87 ikke begrundet sit synspunkt om, at Fællesskabets interesse burde være afgørende.

c) Også for så vidt angår pålæggelse af en antidumpingtold på 33% har såvel Kommissionen som Rådet undladt at angive de grunde, beslutningen bygger på (33. betragtning til forordning nr. 2800/86 og 18. betragtning til forordning nr. 29/87). Det er ifølge sagsøgeren uforståeligt, at skaden udlignes med en told på 33%, når henses til, at Rådet har tilkendegivet (jfr. 6. betragtning til forordning nr. 29/87), at der ikke ville have været tale om en anden skade eller en anden antidumpingtold, såfremt dumpingmargenen havde ligget på 70% og ikke, som konstateret af Kommissionen, på 204%.

2. *Rådet* har vedrørende fastlæggelsen af sagsøgerens markedsandel anført, at det af 14. betragtning til forordning nr. 29/87 klart fremgår, at sagsøgerens markedsandel var steget overalt i fællesmarkedet. Desuden indeholder den 13. betragtning til forordningen en bekræftelse af de betragtninger, Kommissionen har anført i forordning nr. 2800/86.

Rådet har endvidere for så vidt angår Fællesskabets interesse henvist til den 17. betragtning i forordning nr. 29/87, hvori man klart og kortfattet genfinder det ræsonnement, på grundlag af hvilket Rådet i overensstemmelse med Domstolens praksis var nået frem til sit resultat (Domstolens dom af 7. maj 1987, WSK mod Rådet, sag 258/84, Sml. s. 1923, præmisserne 27-30), hvori det hedder, at »den begrundelse, som kræves i henhold til Traktatens artikel 190, klart og utvetydigt [skal] angive de betragtninger, som er lagt til grund af den EF-institution, der har udstedt den anfægtede retsakt, dels således at de berørte personer kan få kendskab til grundlaget for den trufne foranstaltning, for at de kan forsvare deres rettigheder, dels således at Domstolen kan udøve sin prøvelsesret«.

Rådet har endelig om indførelse af en told på 33% anført, dels at Kommissionen har angivet sine grunde i 33. betragtning til forordning nr. 2800/86, og dels at Rådet ligeledes har begrundet denne fastlæggelse i forordning nr. 29/87, hvori der i 18. betragtning henvises til »den salgspris, der er

nødvendig for at sikre de effektive producenter i Fællesskabet en rimelig fortjeneste«.

Rådet gør herudover gældende, at der ikke er nogen nødvendig sammenhæng mellem dumpingmargenen og skadens omfang, bortset fra at antidumpingtoldens størrelse ikke kan overstige dumpingmargenen, jfr. artikel 13, stk. 3, i forordning nr. 2176/84. Beregningen af dumpingmargenen (der afspejler forskellen mellem eksportprisen og den pris, der tages på eksportørens hjemmemarked eller et lignende marked), og beregningen af skadens omfang (der bl. a. afhænger af forskellen mellem prisen for de indførsler, der er genstand for dumping, og prisen for fællesskabsprodukter på Fællesskabets marked) er absolut uafhængige størrelser. Forekomsten af en lavere dumpingmargen behøver derfor ikke påvirke skadens omfang eller nødvendigvis føre til fastsættelse af en lavere antidumpingtold.

3. *Sagsøgeren* har i replikken fremhævet, at forbruget og dets markedsandel i Det Forenede Kongerige og Belgien steg i tilsvarende omfang i det tidsrum, hvor nævnte stigning i markedsandelen fandt sted (35% i Det Forenede Kongerige). Hertil kommer, at hverken Kommissionen eller Rådet har forsøgt mængdemæssigt at angive de faktorer, der kunne påvirke forholdene på Fællesskabets marked, idet Kommissionen i 28. betragtning til forordning nr. 2800/86 ganske vist har henvist til konkurrencen mellem fællesskabsproducenter men ikke godtgjort, at den påståede markedsstagnation snarere skyldtes dumping end konkurrence mellem fællesskabsproducenter.

Rådets udtalelse vedrørende den 17. betragtning til forordning nr. 29/87 er ukorrekt, idet der i denne betragtning alene redegøres for de vanskeligheder, producenterne i Fællesskabet er udsat for og de pågældende erhvervsgrenes økonomiske og sociale betydning, men det ellers ikke godtgøres, at der er årsagssammenhæng mellem sagsøgerens adfærd på markedet og disse problemer. En blot og bar henvisning til de problemer, der foreligger på et bestemt marked i en tilbagegangsperiode, opfylder ikke kravet ifølge ovennævnte dom af 7. maj 1987.

Sagsøgeren har endelig gjort gældende, at, såfremt dumpingmargenen er uden sammenhæng med skaden og derfor med antidumpingtolden, vil beregningen af dumpingmargenen ikke kunne udgøre en passende begrundelse for en bestemt antidumpingtold. Rådet har efter Technointorgs opfattelse ikke påvist, hvorfor en antidumpingtold på 33% giver en konkurrencedygtig fællesskabsproducent en rimelig fortjenestemargen. Desuden har Rådet og Kommissionen ikke angivet, hvorfor forholdet mellem den salgspris, der kræves for at skaffe fællesskabsproducenterne en rimelig fortjenestemargen, og priserne på dumpingimporten til Fællesskabet, medfører opkrævning af en antidumpingtold på 33% og ikke på 31% eller 34%. Den første af de ovenfor nævnte faktorer, der skal undersøges ifølge artikel 4, stk. 2, litra c), i forordning nr. 2176/84, udgør en forudsætning for konstateringen af skade, ikke en begrundelse herfor.

4. *Rådet* har i duplikken anført, at det er uden betydning, om det samlede forbrug er

steget i Det Forenede Kongerige i vedkommende periode, idet det er Technointorgs relative markedsandel, det drejer sig om.

Udtalelsen om, at hverken Kommissionen eller Rådet har forsøgt »at sætte tal på den eventuelle påvirkning udefra af markedsforholdene i EØF«, er uklar. Menes der hermed undladelsen af at give præcise tal vedrørende virkningerne af denne påvirkning, er der tale om et nyt anbringende (der skal afvises i medfør af artikel 42, stk. 2, i procesreglementet). Det er i alt fald umuligt særskilt at anslå følgerne af en påvirkning på et marked, der påvirkes af forskellige faktorer, i tal. Er meningen derimod, at andre faktorer, der kunne have forvoldt skade, ikke er blevet taget i betragtning, må der henvises til 27. og 28. betragtning i forordning nr. 2800/86, der imødegår dette synspunkt.

For så vidt angår virkningen af konkurrencen mellem fællesskabsproducenter har Rådet henvist til 28. betragtning til forordning nr. 2800/86, som sagsøgeren har påberåbt sig, der indeholder en besvarelse heraf. Det er desuden ikke blevet gjort gældende, at stagnationen på markedet skyldtes dumping eller konkurrencen inden for Fællesskabet, således som det er blevet anført i replikken. Faktisk skyldtes den de i 27. betragtning nævnte faktorer. Det må i det foreliggende tilfælde afgøres, om den skade, der blev tilføjet fællesskabsindustrien, og som fremgår af dens ringere rentabilitet, blot skyldtes stagnation på markedet. Det er imidlertid blevet konstateret, at dumpingimporten i volumen i realiteten tredobledes fra 1981 til 1985, skønt man havde kunnet forvente, at nævnte stagnation også vedrørte importen.

Rådet har henledt sagsøgerens opmærksomhed på ordningen ifølge grundforordningen og har herved gjort gældende, at når dumpingmargenen overstiger skadens størrelse (disse to faktorer skal beregnes hver for sig), som tilfældet er i den foreliggende sag, må tolden ikke være højere end nødvendigt til fjernelse af skaden (artikel 13, stk. 3, i forordning nr. 2176/84). Beregningen af skaden og ikke af dumpingen er altså ofte bestemmende for den sats, antidumpingtolden præcist skal indføres med.

Rådet har vedrørende fastsættelsen af tolden til 33% gjort gældende, at de af fællesskabsinstitutionerne fastsatte kostpriser for fællesskabsproducenterne med tillæg af en rimelig fortjeneste nødvendiggør en prisforhøjelse med 33% svarende til antidumpingtolden, og dette redegøres der klart for i 18. betragtning til forordning nr. 29/87. Efter Rådets opfattelse vil der ikke kunne gives en mere detaljeret forklaring uden fremlæggelse af beregninger på grundlag af fællesskabsproducenternes rentabilitet, og selvom sådanne beregninger kunne indføjes i præambelen til en forordning, ville dette indebære udbredelse af kendskabet til fortrolige oplysninger.

C — *Tilsidesættelse af artikel 2, stk. 5, i Rådets forordning nr. 2176/84 samt af EØF-Traktatens artikel 190*

1. Sagsøgeren har i første række gjort gældende, at Technointorg ikke fik adgang til at gøre indsigelser mod, at Jugoslavien blev anvendt som sammenligningsland, idet Kommissionen ignorerede den fuldmagt, Astakhov havde og aldrig udbad sig oplysninger fra ham.

Sagsøgeren har dernæst anfægtet fastlæggelsen af normalværdien efter den på det jugoslaviske marked anvendte pris og har herved fremhævet de store forskelle mellem forholdene på dette marked og det sovjetiske hjemmemarked:

a) Indkomstniveauet i Jugoslavien er højere end i Sovjetunionen (gennemsnitsmånedslønnen i Jugoslavien andrager efter omveksling 30 000 BFR men i Sovjetunionen kun 13 000 BFR), og produktionen af en vare er mere omkostningskrævende i et land, hvor lønningerne er højere.

b) Den metode, der anvendes til fryserproduktion i Jugoslavien, kendetegnes af to særlige forhold: dels produceres visse komponenter i disse produkter på licens, der er givet af ikke-Jugoslaviske virksomheder, hvilket medfører betaling af royalties eller licensafgifter, og dels køber de jugoslaviske producenter forskellige komponenter i udlandet, hvilket giver store ekstraomkostninger.

Kommissionen og Rådet burde følgelig have fastlagt normalværdien i Jugoslavien og ikke have anvendt hjemmemarkedsprisen dér. Kommissionen og Rådet har desuden anvendt artikel 2, stk. 5, i forordning nr. 2176/84 urimeligt og forkert, idet de overhovedet ikke accepterede de justeringer, Technointorg anmodede om for at neutralisere de nævnte forhold.

2. *Rådet* har gjort gældende, at Technointorg fik lejlighed til at fremsætte sine bemærkninger men foretrak at forholde sig tavs, og at der først blev gjort indsigelser mod valget af Jugoslavien som sammenligningsland efter indførelsen af den midlertidige antidumpingtold, således bl. a. på det forberedende møde før den officielle høring den 16. oktober 1986.

Rådet har dernæst henvist til artikel 2, stk. 5, i forordning nr. 2176/84 og anført, at normalværdien i Jugoslavien kun skulle beregnes, såfremt det efter omstændighederne var meningsløst at anvende hjemmemarkedsprisen på det jugoslaviske marked, men sagsøgerens argumentation bygger alene på sammenligning mellem det sovjetiske og det jugoslaviske marked. Men det er netop hensigten med nævnte artikel 2, stk. 5, at undgå at skulle tage hensyn til priser og omkostninger i lande uden markedsøkonomi, idet disse priser og omkostninger aldrig afspejler kræfternes spil på markedet.

Sagsøgerens argumentation holder desuden ikke for en nærmere efterprøvelse, og grundene hertil er følgende:

a) det er notorisk urealistisk at beregne de gennemsnitslønninger, der udbetales i Østeuropa i konvertible valutaer på grundlag af de officielle vekselkurser;

b) købekraften kan ikke blot sættes i relation til lønningerne men også med kostprisen på varer og tjenesteydelser;

c) i den beregnede værdi for Jugoslavien indgik produktionsomkostninger i Jugoslavien og en rimelig fortjeneste i Jugoslavien. Denne værdi blev ikke fastsat på

grundlag af produktionsomkostningerne i Sovjetunionen eller de i Sovjetunionen anvendte fortjenstmargener, selvom de udtalelser, der fremkom om disse forhold, var rigtige.

Selvom normalværdien for Jugoslavien var blevet beregnet på baggrund af, at omstændighederne gjorde det meningsløst at anvende hjemmemarkedsprisen til fastlæggelse af normalværdien, ville dette alligevel ikke have medført nogen forskel af betydning mellem resultatet af denne beregning og normalværdien beregnet på grundlag af hjemmemarkedsprisen ved salg i normal handel. Faktisk skal den beregnede normalværdi beregnes således, at resultaterne kommer til at ligge så tæt som muligt op af normalværdien på grundlag af hjemmemarkedsprisen.

3. *Sagsøgeren* sondrer mellem artikel 2, stk. 3 og artikel 2, stk. 5 i forordning nr. 2176/84, og anfører herved, at førstnævnte bestemmelse i rangfølge angiver en række muligheder for fastlæggelse af normalværdien, mens den anden bestemmelse indeholder to muligheder uden at angive, hvilken mulighed der i første række skal anvendes. Sagsøgeren mener derfor, at det er ukorrekt at hævde, at normalværdien ifølge artikel 2, stk. 5, kun kan fastlægges »såfremt det efter omstændighederne har været urimeligt at anvende hjemmemarkedsprisen i Jugoslavien«. Efter sagsøgerens opfattelse kan Rådet vælge mellem de to muligheder, der gives i nævnte artikel, men valget bør begrundes: en sådan begrundelse findes imidlertid ikke i forordning nr. 29/87.

Såfremt produktets normalværdi i Jugoslavien var blevet beregnet, ville Kommissionen have haft mulighed for at tage hensyn til nogle af de særlige forhold, der hersker på det jugoslaviske marked, for hvilke det ville have været nødvendigt at gennemføre en række justeringer.

4. *Rådet* har bestridt sagsøgerens udtalelse om, at Fællesskabets myndigheder ved anvendelsen af oplysninger vedrørende et sammenligningsland til beregning af normalværdien i henhold til artikel 2, stk. 5, er forpligtet til at angive, hvorfor de ikke har beregnet normalværdien. Det følger af sund fornuft og af ordlyden af artikel 2, stk. 5, at der skal anvendes en reel pris, medmindre dette af ganske bestemte grunde ikke bør ske. I alt fald er det, for så vidt angår den eneste af sagsøgeren foreslåede begrundelse — nemlig de på det jugoslaviske marked særlige herskende forhold, for hvilke der burde være sket justeringer — umuligt at forstå, hvorledes eller hvorfor den virkelige pris på det jugoslaviske marked ikke skulle afspejle disse forhold; argumentet om, at man burde have foretaget justeringer til udligning af forskellene mellem Sovjetunionen og Jugoslavien er blevet imødegået i Rådets svarskrift.

D — *Tilsidesættelse af artikel 2, stk. 9 og stk. 10, i Rådets forordning nr. 2176/84*

1. *Sagsøgeren* har indledningsvis gjort gældende, at artikel 2, stk. 9 og stk. 10, i forordning nr. 2176/84 generelt har til formål at fastsætte et fælles grundlag for eksportprisen og normalværdien, så det bliver muligt at gennemføre en »fornuftig sammenligning«.

Sagsøgeren har dernæst anført, at denne sammenligning normalt skal være mulig, når der i overensstemmelse med artikel 2, stk.

10, i forordning nr. 2176/84, er sket en sådan justering af varernes fysiske egenskaber, mængde og salgsvilkår, at disse bliver sammenlignelige. Såfremt der efter gennemførelsen af sådanne justeringer stadig består forskelle, der påvirker sammenligningen af priserne, og det ikke er muligt at gennemføre en fornuftig sammenligning, skal Kommissionen og Rådet efter sagsøgerens opfattelse foretage yderligere justeringer, også selvom nævnte artikel intet udtrykkeligt indeholder herom, idet Kommissionen ifølge artikel 2, stk. 9, i forordning nr. 2176/84, er forpligtet til under alle omstændigheder at foretage en passende sammenligning.

I det foreliggende tilfælde påvirker de ovenfor nævnte særlige forhold på det jugoslaviske marked prissammenligneligheden. Kommissionen og Rådet har følgelig med deres afvisning af at tage hensyn til de ekstra justeringer, sagsøgeren anmodede om med henblik på at gøre en passende sammenligning mulig, tilsidesat artikel 2, stk. 9 og stk. 10, i forordning nr. 2176/84.

2. *Rådet* har dels henvist til sin redegørelse for de påståede særlige forhold på det jugoslaviske marked og dels til 14. betragtning til forordning nr. 2800/86 samt til 8. og 9. betragtning til forordning nr. 29/87, der indeholder det, der må gives på sagsøgerens udtalelser.

Rådet har desuden fremhævet, at artikel 2, stk. 9 og stk. 10, i forordning nr. 2176/84 ikke, i det omfang sagsøgeren påberåber sig bestemmelserne deri, kan fortolkes som værende i modstrid med artikel 2, stk. 5, hvori det bestemmes, at normalværdien fastsættes på en hensigtsmæssig og ikke urimelig måde. Det vil ligeledes stride mod formålet med denne bestemmelse at gå ud fra markedsvilkårene i et land uden markedsøkonomi med det formål at ændre en normalværdi, der er fastlagt på grundlag af priser, der anvendes i et lignende land.

3. *Sagsøgeren* har gentaget sit synspunkt vedrørende fortolkningen af artikel 2, stk. 9 og stk. 10, i forordning nr. 2176/84.

Sagsøgeren har endvidere anført, at artikel 2, stk. 9 og stk. 10, og artikel 2, stk. 5, skal opfylde to forskellige formål. Efter sagsøgerens opfattelse skal der ikke blot ske en fastlæggelse af normalværdien på en hensigtsmæssig og ikke urimelig måde, men sammenligningen af den således fastlagte normalværdi og eksportprisen skal desuden være en fornuftig sammenligning. Artikel 2, stk. 9, er altså en ekstra forstærkning af artikel 2, stk. 5, der medfører en mere passende og rimeligere fastlæggelse af dumpingmargenen.

4. *Rådet* har i duplikken alene henvist til dets redegørelse i svarskriftet.

E — *Tilsidesættelse af artikel 4, stk. 1, og artikel 11, stk. 1, i forordning nr. 2176/84 samt artikel 190 i EØF-Traktaten*

1. *Sagsøgeren* har anfægtet skaden, således som denne er fastlagt af Rådet og Kommissionen (betragtningerne 23 ff. til forordning nr. 2800/86 og betragtningerne 11 ff. i forordning nr. 29/87).

Sagsøgeren har i første række gjort gældende, at markedet i Fællesskabet for frysere kan opdeles i to kategorier, dels et marked for kvalitetsvarer, der langt overvejende er fællesskabsproducenters marked, og som omfatter de højest udviklede og dyreste frysere, og dels et marked for varer af ringere kvalitet, som næsten kun østeuropæiske landes producenter leverer til, og hvor Fællesskabets industris markedsandel er meget lille. Dette marked omfatter enklere og billigere frysere.

Sagsøgeren har dernæst under henvisning til referatet fra mødet den 22. oktober 1986 anført, at Kommissionen har sammenlignet varer med de samme egenskaber, dvs. sovjetiske modeller med lavkvalitetsmodeller af mærkerne Zanussi, Lec og Philips, mens modeller af mærkerne Bosch eller AEG ikke er blevet medtaget ved sammenligningen. Kommissionen har altså anerkendt, at markedet for frysere er opdelt i to varekategorier, mellem hvilke der ikke er konkurrence, og at de sovjetiske frysere tilhører lavkvalitetskategorien, hvorfor de ikke kan tilføje fællesskabsproduktionen af lavprisfrysere skade.

Importens virkning for Fællesskabets produktion under ét kan så meget mere kun være meget lille og derfor ubetydelig. I øvrigt har sagsøgeren henvist til det lave antal enheder, Technointorg har eksporteret til EØF (omkring 20 000 stk. i 1985) og har gjort gældende, at hverken Kommissionen eller Rådet har påvist, hvorledes Technointorgs import til Fællesskabet, når den betragtes separat og ikke sammenlægges med anden import hidrørende fra lande, der ikke er medlemmer af Fællesskabet, overhovedet kan tilføje Fællesskabets industri skade. De to institutioner har heller ikke begrundet deres konstatering om en »kumulativ« virkning ved fastlæggelsen af skadens omfang.

2. *Rådet* har først afvist, at Kommissionen skulle have godtaget argumentet om, at frysermarkedet er opdelt i to kategorier, der ikke konkurrerer indbyrdes. I det referat, hvortil sagsøgeren har henvist, står at læse, at prissammenligningen i medfør af artikel 4, stk. 2, litra b), gjaldt sovjetiske frysere og de modeller, der lignede disse mest, dvs. lavkvalitets- og lavprismodeller af mærkerne Zanussi, Lec og Philips. Valget af visse modeller ved sammenligningen medfører imidlertid ikke, at andre modeller, f. eks. modeller af mærkerne Bosch og AEG, overhovedet ikke konkurrerer med de sovjetiske frysere. Rådet har i den forbindelse anført, at modellerne er ens, for så vidt angår deres teknik og kapacitet, at samtlige frysere tjener det samme formål, og at jo større prisforskel der er mellem dyre og billige frysere, jo mere fristende er det for forbrugeren at købe lavprisfrysere.

Sagsøgeren har i øvrigt ikke på noget tidspunkt ført noget ordentligt bevis for, at Technointorgs og fællesskabsindustriens produkter, herunder produkter af mærkerne Bosch og AEG, ikke er »samme vare«, jfr. artikel 2, stk. 12, i forordning nr. 2176/84. Følgelig må i overensstemmelse med forordningens artikel 4, stk. 4, virkningen af importen vurderes i forhold til den samlede produktion af frysere i Fællesskabet.

Rådet har vedrørende sagsøgerens eksport i 1985 af ca. 20 000 frysere til EF henvist til artikel 4, stk. 2, og anført, at importens omfang kun er en af flere faktorer ved undersøgelsen af, om der foreligger skade. Når der endvidere som i det foreliggende tilfælde er tale om dumping fra flere lande på en gang, må man normalt undersøge virkningen af den samlede dumpingimport.

Da Rådet og Kommissionen tog stilling til, om dumpingimporten fra flere lande skulle undersøges land for land, lagde de i overensstemmelse med deres normale praksis vægt på de indførte varers sammenlignelighed for så vidt angår fysiske egenskaber, på de indførte mængder og en stigning i disse mængder i forhold til en referenceperiode, det lave prisniveau for alle de pågældende eksportørers varer og det omfang, hvori hver enkelt indført vare i Fællesskabet konkurrerede med et lignende af fællesskabsindustrien fremstillet produkt. De varer, der har været genstand for dumping, har alle på samme måde bidraget til den skade, der er tilføjet fællesskabsindustrien.

Hvor der er tale om en række eksportører, er det urealistisk at behandle hver eksportørs eksport for sig, idet virkningerne af eksporten for fællesskabsindustrien i tilfælde, hvor der foreligger dumping fra flere eksportlandes side, kumuleres, og idet det normalt er nødvendigt at træffe foranstaltninger mod samtlige de nævnte eksportører, selvom hver enkelt eksportørs eksportmængder i og for sig er små. De af Technointorg eksporterede mængder var i alt fald store og i betydelig stigning.

3. *Sagsøgeren* har anført, at Rådet tilsyneladende mener, at sovjetiske frysere ikke tilhører varer af samme kategori som frysere af mærkerne Bosch og AEG, eftersom Rådet under henvisning til artikel 4, stk. 2, litra b), har anført, at sovjetisk fremstillede frysere kun er blevet sammenlignet med lavprisfrysere af mærkerne Zanussi, Lec og Philips. Sagsøgeren har imidlertid aldrig gjort gældende, at de sovjetiske produkter ikke er samme vare. Sagsøgeren gør derimod gældende, at disse varer udbydes til et andet publikum, er dyrere, forhandles af andre forhandlernet, og at et argument om, at alle frysere tjener det samme formål, udgør en meningsløs forenkling af problemet.

Efter sagsøgerens opfattelse vil der således blive tale om større konkurrence mellem markedets to kategorier, såfremt prisforskellene reduceres, hvortil dog føjes, at frysere hidrørende fra Østeuropa fortsat altid vil være billigere, således at det er udelukket, at der reelt bliver tale om konkurrence. Efter sagsøgerens opfattelse vil ved en prisstigning på frysere hidrørende fra Østeuropa, efterspørgslen efter europæiske frysere ikke stige, hvorimod efterspørgslen efter østeuropæiske frysere vil falde. Dette vil indebære en mindre global efterspørgsel, som ikke blot ikke vil påvirke den europæiske industri, men denne efterspørgsel vil desuden heller ikke rette sig mod europæisk fremstillede frysere.

Importen vil kun kunne have skadevirkninger for Fællesskabets produktion af frysere af lavere kvalitet, og den skade, der tilføjes den samlede fællesskabsindustri, vil derfor så meget mere kun kunne være endnu mindre.

4. *Rådet* har henvist til, at argumentet om, at lavprisimporten kun vil kunne tilføje fællesskabsproduktionen af lavprisfrysere skade, tidligere er blevet imødegået i svarskriftet.

Rådet har vedrørende argumentet om, at konkurrencen mellem markedets to kategorier vil stige, såfremt prisforskellene mindskes, anført, at det modsatte vil være mere sandsynligt. Efter Rådets opfattelse køber forbrugerne muligvis lavprisfrysere, der er fremstillet i Fællesskabet i stedet for, som påstået af sagsøgeren, slet ikke at købe. I så fald vil en beskyttelse af Fællesskabets industri mod dumping være umulig.

Som fremhævet af Rådet er frysere i alle prisklasser identiske varer. Selvom hovedsagen derfor angår en skade, der er tilføjet Fællesskabets produktion af frysere af mindre høj kvalitet, er der tale om en skade for Fællesskabets produktion af frysere i alle prisklasser.

F — *Tilsidesættelse af artikel 10, stk. 1 og stk. 3 i Rådets forordning nr. 2176/84 og af EØF-Traktatens artikel 190 samt af forbudet mod forskelsbehandling.*

1. *Sagsøgeren* har anført, at Kommissionen fik forelagt to alternative forslag om tilsagn (det første den 22. oktober 1986 med ændringer af 24. november 1986, og det andet den 4. november 1986), men afviste disse forslag og endog afviste at drøfte deres indhold med Technointorg. Efter sagsøgerens opfattelse gjorde Kommissionen sig hermed skyldig i en forskelsbehandling af på den ene side de jugoslaviske eksportører og Den Tyske Demokratiske Republik, hvis foreslåede tilsagn Kommissionen åbent havde diskuteret, og på den anden side Technointorg, som Kommissionen ikke gjorde bekendt med de mindstekrav, der efter dens mening skulle være opfyldt for at den kunne godtage et tilsagn.

Det er sagsøgerens opfattelse, at selv om Kommissionen ifølge artikel 10 i forordning 2176/84 har et meget frit skøn ved afgørelsen af, om tilsagn skal afslås eller godtages, vil det dog være i strid med ånden i denne bestemmelse at lægge til grund, at Kommissionen i mangel af samarbejde — hvilket samarbejdssvigt ikke kan tilregnes det selskab, som foreslår tilsagnet — kan anvende sit skøn uden at tage hensyn til den særlige brug eller det misbrug, den gør sig skyldig i ved en sådan anvendelse af sine procedurebeføjelser.

Sagsøgeren har endelig vedrørende den omstændighed, at Kommissionen først modtog sagsøgerens første tilsagn i den ændrede udgave efter udløbet af fristen den 7. november 1986 anført, dels at artikel 10, stk. 1 overhovedet ikke nævner ændringer af tilsagnene, og dels at det ifølge nævnte artikel under særlige omstændigheder er muligt at tilbyde tilsagn efter fristens udløb. Omstændighederne i det foreliggende tilfælde var specielle nok til, at Kommissionen kunne have tilladt disse for sent foreslåede tilsagn.

2. *Rådet* har gjort gældende, at de omtvistede tilsagn var mangelfulde i tre henseender:

a) sagsøgeren foreslog klart lavere prisstigninger end tilstrækkeligt til at ophæve skaden. Efter offentliggørelsen af forordningen om indførelsen af den midlerti-

dige antidumpingtold kunne Technointorg ikke længere være i tvivl om, hvilken stigning Kommissionen anså for nødvendig;

Technointorg »ikke længere kunne være i tvivl om, hvilken stigning Kommissionen fandt nødvendig«. Tilsagn tilbydes ofte for at undgå en højere told i henhold til forordningen.

b) de af sagsøgeren foreslåede prisstigninger var fordelt over en periode på flere år, og den højeste stigning skulle først indtræde i 1989-1990 (og denne var i øvrigt kun på 25%);

Sagsøgeren har bestridt, at Kommissionen ikke var i stand til at kontrollere overholdelsen af det andet tilsagn, idet Technointorgs generaldirektør Efremov i et telex til Kommissionen udtalte, at »vi [for så vidt angår produktion af en ny model] vil acceptere alle Kommissionens forslag vedrørende kontrol«.

c) ifølge et af de foreslåede tilsagn var den maksimale prisstigning på 25% betinget af igangsætning af driften af en ny fabrik. Technointorg ville altså fortsat fuldt ud være herre over, om og i bekræftende fald hvornår dette tilsagn skulle have virkninger. Det ses ikke, hvorledes Kommissionen skulle have kunnet skaffet sig viden om, hvorvidt den nye fabrik havde startet driften eller ej, såfremt Technointorg ikke gav Kommissionen oplysning herom.

Kommissionen har ganske klart på en vilkårlig diskriminerende måde foretrukket ikke at drøfte tilsagnene.

Kommissionen har derfor med rette afvist de omhandlede tilsagn og har ikke herved anvendt sine skønsbeføjelser på urimelig måde.

4. *Rådet* har redegjort for Kommissionens synspunkter, der er blevet fremført på en række møder og udtrykt i adskillige telex og på dette grundlag fastslået, at Kommissionen altid har været villig til at undersøge tilsagnene, også selvom der ikke forelå de nødvendige oplysninger om Technointorg. Det har herudover gentaget, at der ikke på noget tidspunkt under proceduren har været tale om at diskriminere Technointorg.

3. Efter *sagsøgerens* opfattelse kan Kommissionen ikke udøve sine skønsbeføjelser på vilkårlig måde. For sagsøgeren er det ikke Kommissionens afvisning men derimod måden, hvorpå denne skete, der anfægtes.

Rådet har endelig anført, at det ikke altid, når tilsagn godtages, er muligt at sige, hvad der ellers ville være sket, men at det prisniveau, der gives i et tilsagn, normalt er det samme som det, der opnås ved indførelse af en antidumpingtold.

Ganske vist blev tilsagnene foreslået efter offentliggørelsen af forordningen om indførelse af den midlertidige antidumpingtold, men det er ukorrekt heraf at udlede, at

5. *Kommissionen* har indledningsvis fremhævet, at Domstolen i en dom af nyere dato har fastslået, at institutionerne ikke er for-

pligtet til at acceptere pristilsagn (Domstolens dom af 7. maj 1987, NTN Toyo mod Rådet, sag 240/84, Sml. s. 1809, præmis 34).

Kommissionen har dernæst redegjort for de overvejelser, der er afgørende for dens skøn ved en stillingtagen til afgivne tilsagn. Kommissionen råder over et vidt skøn ved afgørelsen af, om et tilsagn vil virke hensigtsmæssigt under hensyn til samtlige foreliggende omstændigheder, og om det skal godtages. Også når tilsagnene giver mulighed såvel for en mindelig ordning, en tidsbesparelse og en smidig ordning, må Kommissionen råde over oplysninger om alle forhold, der vil kunne være relevante, idet det er muligt, at det ved overvågningen af tilsagn viser sig, at dette misligeholdes, eller at tilsynet hermed indebærer en stor administrativ byrde eller begge dele. I øvrigt må eksportørerne selv forpligte sig ikke blot til ikke at eksportere til Fællesskabet men også til at træffe alle de foranstaltninger, der kan tjene til at forhindre, at tilsagnet omgås.

Kommissionen må altså ved afgørelsen af, om et tilsagn vil kunne godtages, overveje fordele og sandsynlige ulemper under hensyn til den erfaring, den har med vedkommende produktionsgren. Viser erfaringen, at de pågældende virksomheder har været lidet samarbejdsvillige, er det lidet sandsynligt, at tilsagnene vil kunne virke efter hensigten.

Kommissionen har som bilag III vedlagt den korrespondance, den har ført med Technointorg om de tilsagn, der blev givet, og som havde de tre åbenbare fejl, Rådet tidligere har omtalt.

Kommissionen er derfor af den opfattelse, at Technointorg med fuld viden besluttede ikke at give Kommissionen de oplysninger, der var en forudsætning for ethvert virkeligt samarbejde, og undlod at give tilsagn, hvis fundamentale utilstrækkelighed og uhensigtsmæssighed måtte være Technointorg bekendt.

J. C. Moitinho de Almeida
Refererende dommer